

6

M.A. SEM I CBLS
Philosophy : Metaphysics
(Ind & West)

19/6/18
Time :- 3 to 5

6

Q. P. Code: 39711

(02 Hours)

[Total Marks: 60]

N.B. (1) All questions are compulsory.

(2) All questions carry equal marks.

(1) Explain with illustrations the difference between Monism, Dualism and Pluralism regarding the number of substance.

OR

(1) Discuss the main categories of the theories of Causality in Indian tradition and explain *Pratitya samutpāda* as a theory of Causation.

(2) Critically examine *Ānātmavāda* and *Dehātmavāda*.

OR

(2) Elucidate the distinction between *Samvrtti satya* and *Paramartha satya*.

(3) Write a note on Aristotle's metaphysics with reference to his theory of being and becoming.

OR

(3) Explain Kant's theory of causation in detail.

(4) Delineate the key features of Kant's philosophy of transcendental idealism.

OR

(4) Explain Heidegger's critique of speculative metaphysics with reference to his views on identity and difference.

Q. P. Code: 39711

(मराठी रूपांतर)

(०२ तास)

(एकूण गुण: ६०)

सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहेत.

(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(१) द्रव्याच्या संख्येशी निगडित असणाऱ्या एकत्ववाद, द्वैतवाद व अनेकत्ववाद यांतील भेद सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

(१) भारतीय परंपरेतील करणताविषयक सिध्दांताच्या वर्गीकरणाची चर्चा करा आणि प्रतीत्य समुत्पादाची एक करणविषयक उपपत्ती म्हणून स्पष्ट करा.

(२) अनात्मवाद व देहात्मवादाचे चिद्विस्तक परिक्षण करा.

किंवा

(२) संवृत्ती सत्य व परमार्थ सत्य यांच्यातील भेदाचे विवरण द्या.

(३) अरिस्टॉटलच्या 'असणे' आणि 'होणे' या संदर्भात त्याच्या सत्ताशास्त्रावर टीप लिहा

किंवा

(३) कंटची कार्य-करण सिध्दांताचे तपशीलवार संदर्भात विवेचन करा.

(४) कंटच्या अतितचिदवादाच्या महत्त्वाच्या वैशिष्ट्ये विवरण द्या.

किंवा

(४) तादात्म्य व भेद यासंबंधीच्या हायडेगरच्या मतांच्या संदर्भात त्यांने केलेल्या चिंतनात्मक सत्ताशास्त्राच्या समिक्षेचे स्पष्टीकरण द्या.

MA Sem I (Choice Based)

Philosophy - Epistemology (Indian & W)

21-6-2018

3:00-5:00

Q.P.CODE:07505

Time: 02 Hours

Marks: 60

N.B. 1. All questions are compulsory.

2. All questions carry equal marks.

1. Explain how the concept 'Prama' is defined and analysed in the Indian tradition.

OR

Discuss Atmakhyati and Asatkhyati as the theories of erroneous perception in Indian tradition.

2. Expound the nature and components of inferential cognition.

OR

Elaborate on the Mimamsa view regarding the status of Sabda pramana and bring out some main points of differences between Anvitabhidhanavada and Abhihanavayavada.

3. Critically examine the traditional definition of knowledge.

OR

Can memory be regarded as a source of knowledge? Evaluate with the help of some main arguments.

4. Elaborate and examine some main arguments of scepticism against the notion of knowledge.

OR

Does feminism raise a serious challenge to traditional epistemology? Discuss.

Q.P.CODE:07505

वेळ: २ तास

गुण: ६०

वि. सू. १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. भारतीय परंपरेत प्रमा या संकल्पनेची व्याख्या व विश्लेषण कसे केले आहे ते स्पष्ट करा.

किंवा

आत्मख्याती व असत्ख्याती या भारतीय परंपरेतील दोन भ्रमविषयक उपपत्तीची चर्चा करा.

२. अनुमानाचे स्वरूप व घटक यांचे विवेचन करा.

किंवा

शब्दप्रमाणाच्या स्थानाविषयी मीमांसा मताचे स्पष्टीकरण द्या व अन्विताभिधानवाद व अभिहितान्वयवाद यांच्यातील महत्वाच्या मतभेदांची चर्चा करा.

३. ज्ञानाच्या पारंपारिक व्याख्येचे चिकित्सकपरीक्षण करा.

किंवा

स्मृती ही ज्ञानाचे साधन होऊ शकते का ? कही प्रमुख युक्तिवादांच्या आधारे चर्चा करा.

४. ज्ञानसंकल्पनेच्या विरोधातील पारंपारिक संस्थांपासून प्रमुख युक्तिवादांचे विवेचन व परीक्षण करा.

किंवा

स्त्रीवादामुळे पारंपारिक ज्ञानमीमांसेपुढे गंभीर आव्हान निर्माण होते का ? चर्चा करा.

Roll No: 17
Date - 5/06/18
Page - 02

M.A. Sem - II
Philo(R) - Ethics Indian and western

Q.P. Code: 38615

2 Hours

Total Marks: 60

N. B. i. All questions are compulsory.

ii. All questions carry equal marks.

1. Discuss in detail nature of Indian Ethics.

OR

Explicate various approaches to Dharma and classification of dharma in Indian ethics.

2. Discuss some important dimensions of Karma, Akarma, Vikarma and Nishkama Karma.

OR

Describe concept of Dharma mentioned in Mimamsa school of Indian philosophy.

3. Examine Moore's meta-ethical theory of intuitionism.

OR

Discuss the main features of Stevenson's emotivist approach in ethics. Bring out the distinction he makes between belief and attitude.

4. Individual free choice in situations of ambiguity is central to the existentialist ethical theories of de Beauvoir or Sartre. Explain.

OR

Elucidate justice-based feminist approach by Okin in ethics. How does it differ from ethics of care.

.....

Q.P. Code: 38615

मराठी रूपांतर

वेळ: २ तास

गुण : ६०

सूचना : (अ) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे .

(ब) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. भारतीय नीतीमिमांसेच्या स्वरूपाचे विस्तृत विवेचन करा.
किंवा
भारतीय नीतीमिमांसेनुसार धर्मविषयक विविध दृष्टीकोन आणि धर्माचे वर्गीकरण यांचे विवरण द्या.
२. कर्म, अकर्म व विकर्म व निष्कर्म कर्म यांच्या महत्त्वपूर्ण पैलूंची चर्चा करा.
किंवा
मीमांसादर्शनातील धर्मसंकल्पनेचे वर्णन करा.
३. मुरच्या अंतःप्रज्ञावादी अधिनीतीशास्त्रीय उपपत्तीचे परिक्षण करा.
किंवा
स्टीव्हन्सनच्या भावनावदी नैतिक दृष्टीकोनाच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. त्यांच्या मतानुसार धारणा व प्रवृत्ती यातील फरक दाखवा.
४. संदिग्धतेच्या परिस्थितीमधील व्यक्तीची मुक्त निवड ही दि बुआ किंवा सार्त्र यांच्या अस्तित्ववादी नैतिक उपपत्तींच्या केंद्रस्थानी आहे – स्पष्ट करा.
किंवा
ओकीनच्या न्यायाधारीत स्त्रीवादी नैतिक उपपत्तीचे विवरण द्या. भावबंधात्मक नैतिक उपपत्तीपेक्षा ती कशी वेगळी आहे?

-----xxxxxx-----

M.A. (sem-II) philosophy: philo of consciousness (P&W) 7/6/18 (15) (15) Q.P. Code: 38618

Time: 02 Hours

Marks: 60

N.B. 1. All questions are compulsory.

2. All questions carry equal marks.

1. Delineate some main features of the Upanishadic concept of consciousness.

OR

Expound the Sankhya-Yoga view of consciousness. Does dualism give sufficient explanation of body-consciousness relationship? Justify.

2. Write note on any one:

- Jaina notions of Jiva and Lesya
- Svabhavavada of Carvakas
- Buddhist view on consciousness

3. Examine some of the problems faced by the Cartesian paradigm of mind-body interactionism. Discuss some of the Spinozean intervention in this context

OR

Discuss Wittgenstein's 'beetle in the box' thought experiment. What implications does this have for our understanding of mental phenomena?

4. Discuss in detail the arguments advanced by contemporary mind-body Identity theories.

OR

Write Short Notes:

- Functionalism
- Searle's Biological Naturalism.

Q.P. Code: 38618

(मराठी रूपांतर)

वेळ : २ तास

एकूण गुण : ६०

सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. उपनिषदांच्या चैतन्यविषयक उपपत्तीची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

सांख्य योग दर्शनाच्या चैतन्य विषयक भूमिकेचे विवरण द्या. द्वैतवादातून शरीर – चैतन्य संबंधाचे योग्य स्पष्टीकरण मिळते का? समर्थन द्या.

२. कोणत्याही एकवर टीप लिहा:

अ) जैनांच्या 'जीव' व लेश्या या संकल्पना

ब) चार्वाकांचा स्वभाववाद

क) बौद्धांचे चैतन्य विषयक मत.

३. शरीर – मन आंतरक्रियावाद मांडणा – या देकर्तांच्या उपपत्तीसमोरील समस्यांचे परीक्षण करा. या संदर्भात स्पिनोझाच्या मताची चर्चा करा.

किंवा

विट्गेनस्टाईनच्या 'पेटीतील कीटक' या विचारप्रयोगाचे विवेचन करा. मानसिक घटनांच्या आकलनासाठी याचा कसा उपयोग होतो?

४. शरीर – मन संबंधविषयक सद्यकालीन तादात्म्य उपपत्तीच्या युक्तिवादांची विस्तृत चर्चा करा.

किंवा

संक्षिप्त टीपा लिहा.

अ) कार्यवाद

ब) सर्लचा जीवशास्त्रीय प्रकृतिवाद.

९९

M.A. (Sem II) -- Philosophy : contemporary Phil.
(Indian & Western)

Pg. 02

Q. P. Code: 38623

11/6/18

Marks: 60

Time: 02 hours

NB: 1. All questions are compulsory.

2. Figures to the right indicate full marks.

Q1. Discuss in detail Mahatma Gandhi's view on nature of God and explain the reasons for Mahatma Gandhi to identify Truth with God.

OR

Q.1 Satyagraha has its foundation in truth and non-violence. Discuss it in detail.

Q2. Discuss Dr. Ambedkar's critique of Hinduism as a background of his construction and acceptance of Buddhism.

OR

Q.2. Explain the relation between the radical Humanism of M.N. Roy and Marxism.

Q.3. What does Wittgenstein mean when he observes that, in most cases, the meaning of a word is its use in the language-game? Critically discuss.

OR

Q.3. Why is a famous collection of Austin's lectures titled as 'How to do things with words'? Explain with reference to his theory of speech acts.

Q.4. What are the merits of Russell's views on denoting phrases? Give a detailed analysis.

OR

Q.4. Is interpretation indeterminate according to Davidson? Justify in the context of Davidson's treatment of the 'Gavagai' thought experiment.

Q. P. Code: 38623

(मराठी रूपांतर)

(०२ तास)

(एकूण गुण: ६०)

सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहेत.

(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. ईश्वराच्या स्वरूपाविषयी महात्मा गांधीजींच्या दृष्टिकोनांची चर्चा करा आणि सत्य ईश्वरासह ओळखण्यासाठी त्यांच्या वरिता असलेल्या करणांचे स्पष्टीकरण द्या.

किंवा

१. सत्याग्रहाच्या मूळांशी सत्य आणि अहिंसा आहे. सविस्तर चर्चा करा.

२. बौद्ध धर्माची पुनर्रचना व त्याचा स्विकार यांची पार्श्वभूमी म्हणून डॉ. आंबेडकर यांच्या बौद्ध धर्माची चर्चा करा.

किंवा

२. मानवेंद्रनाथ रॉय यांचा मूलगामी मानवतावाद व मार्क्सवाद यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

३. बहुतांशी वेळेस शब्दाचा अर्थ म्हणजे भाषिक खेळातील त्याचा वापरच असतो. या विटेगेनस्टाईनच्या निरीक्षणातून त्यांना काय अभिप्रेत आहे? चिकित्सक चर्चा करा.

किंवा

३. ऑस्टिनच्या प्रसिध्द व्याख्यान संग्रहाचे शिर्षक 'हाऊ टू डू थिंग्ज बुईथ वर्ड्स्' असे का आहे? त्यांच्या वाचिक कृती उपपत्तीच्या संदर्भात स्पष्ट करा.

४. रसेलच्या निर्देशात्मक वाक्यप्रचारांबद्दलच्या मतांची गुणवत्ता काय? विस्तृत विवेचन करा.

किंवा

४. डेव्हिडसनच्या मतानुसार अर्थ निर्णयन हे अनिश्चित असते का? त्याच्या 'गवगई' या विचार प्रयोगाच्या संदर्भात समर्थन करा.

16

087-A-(sem-II) Philosophy -
contemporary philosophy (I & II)

13/6/13

(15)

Q.P. Code : 38640

[Time: 2 Hours]

[Marks: 60]

- Please check whether you have got the right question paper.
- N.B: 1. All questions carry equal marks.
2. All questions are compulsory.

Q. 1 How does Iqbal explain the upliftment of an individual in Islam? Elaborate.

OR

State and evaluate Radhakrishnan's idea of Rebirth and transmigration of soul.

Q. 2 Elaborate on J.Krishnamurti's view on Freedom from the known.

OR

Bring out K.C.Bhattacharya's concept of Philosophy. Why does he regard it as a disease of speech?

Q. 3 "Understanding and explanation is the method used throughout the human sciences"- Dilthey. Discuss by bringing out the key features of Dilthey's hermeneutics.

OR

Elucidate Gadamer's arguments for hermeneutics as an on-going process of dialogue.

Q. 4 Why is critique central to hermeneutics for Habermas? What is the role of knowledge and human interests, according to him?

OR

Why does Ricoeur regard critical distance as productive, rather than alienating? Bring out Ricoeur's perspective on hermeneutics in this context.

Q. P. Code : 38640

(गुण: ६०)

(२ तास)

- सूचना: १) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
२) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
३) आवश्यकता वाटल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

१. इस्लाममधील आत्मविकास इकबाल कसा स्पष्ट करतात, ते विशद करा.
किंवा
राधाकृष्णनांची पुनर्जन्माची व आत्म्याच्या अतीतसंक्रमणाची कल्पना मांडा व तिचे मूल्यमापन करा.
२. ज्ञातापासून मुक्तीविषयक जे. कृष्णमूर्तींचा दृष्टिकोण स्पष्ट करा.
किंवा
के.सी. भट्टाचार्यांच्या तत्त्वज्ञानाच्या संकल्पनेचे विवरण करा. ते त्यास वाचाळतेची व्याधी का मानतात?
३. "आकलन व विवरण ही पद्धती समस्त मानवी विज्ञानांमध्ये वापरली जाते "- डिल्थीच्या अन्वयार्थमीमांसेची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगत चर्चा करा.
किंवा
'अन्वयार्थमीमांसा म्हणजे निरंतर संवादप्रक्रिया' यासाठीचे गडॅमरचे युक्तिवाद स्पष्ट करा.
४. हॅबरमासच्या अन्वयार्थमीमांसेच्या केंद्रस्थानी आलोचना का आहे? त्याच्या मते, ज्ञानाची व मानवी स्वास्त्याची भूमिका कोणती?
किंवा
जोग्खमी अंतरास रिकर आत्मदुरावाजनकापेक्षा निर्मितीक्षम का मानतो? यासंदर्भातील रिकरच्या अन्वयार्थमीमांसाविषयक दृष्टिकोणाचे विवरण करा.

Age - 2
Date - 3/11/18
Time - 11 to 1pm

M.A. Sem-I - CB

Q.P.Code: 29807

2 HOURS

Total Marks: 60

N.B. i. All questions are compulsory.

ii. All questions carry equal marks.

Q.1. A. Explain the tenets of Swami Vivekananda's philosophy

OR

B. 'Sri Aurobindo's perspective on the Sevenfold Chord of Being is unique.' Discuss.

Q.2. A. Analyze the pathway to God realization from the perspective of R.D.Ranade.

OR

B. 'Realization of the Infinite is possible through Love, Action and Beauty' .Discuss with reference to Rabindranath Tagore's philosophy.

Q.3.A. Write notes on:

i. Sense and Reference

ii. Frege's notions of 'function' and 'object'.

OR

B. Discuss the development of Russell's Logical Atomism.

Q. 4.A. Examine the criticisms leveled by Schlick against the coherence theory of truth.

OR

B. Bring out the salient features of the pragmatic theory of truth in the context of the works of William James.

Turn Over

(मराठी रूपांतर)

वेळ : २ तास

एकूण गुण : ६०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न १ (अ) स्वामी विवेकानंदांच्या तत्त्वज्ञानाची मूलतत्त्वे स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) 'सत्तेच्या सात पातळ्यांविषयीचा श्रीअरविदांचा दृष्टीकोन वैशिष्ट्यपूर्ण आहे.' चर्चा करा.

प्रश्न २ (अ) रा.द. रानडे यांच्या दृष्टिकोनानुसार ईश्वरसाक्षात्कराच्या मार्गाचे विश्लेषण करा.

किंवा

(ब) 'अनंताचा साक्षात्कर हा प्रेम, क्रिया, व सौंदर्य यांच्या माध्यमातून होऊ शकतो.' रविंद्रनाथ टागोरांच्या तत्त्वज्ञानाच्या संदर्भात चर्चा करा.

प्रश्न ३ (अ) टिपा लिहा:

१. अर्थ व निर्देश

२. फ्रेगप्रणित 'कर्य' व 'वस्तु' या संकल्पना

किंवा

(ब) रसेलचा तार्किकअणुवाद कसा विकसीत होत गेला, त्याची चर्चा करा.

प्रश्न ४ (अ) सत्यविषयक सुसंवाद उपपत्तीच्या शिल्लके केलेल्या समीक्षेचे परीक्षण करा.

किंवा

(ब) विल्यम जेम्सच्या साहित्याच्या संदर्भात सत्यविषयक फलवादी उपपत्तीच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे विवरण द्या.

----XXXX--